

Naturbruksskolornas Förening
Öknaskolan
611 99 Tystberga

YTTRANDE
2016-04-13

Skolverket
Johan.hardstedt@skolverket.se
106 20 Stockholm

Naturbruksskolornas Förenings yttrande avseende remiss: Dnr 2016:268 om förslag till föreskrifter om ämnesplaner

Bakgrund

Naturbruksskolornas Förening är en intresseförening för utbildare inom naturbruk. Föreningen har mer än 50 medlemsskolor med en geografisk spridning över hela Sverige. De svenska naturbruksskolorna driver utbildningar på gymnasienivå, som vuxenutbildning samt på eftergymnasial nivå med YH- och uppdragsutbildningar. Naturbruksprogrammet är ett yrkesprogram som i sin karaktär och i examensmål också syftar till att ge naturvetenskaplig kompetens för universitets och högskolestudier.

Naturbruksskolorna är sammantaget en av Sveriges största arbetsgivare av naturbruksutbildade både på gymnasial och på högskolenivå genom sina lantbruksarbetare, skogsmaskinsinstruktörer, ridlärare, naturbrukslärare o.s.v.

Skolorna är också de som har så gott som daglig kontakt med branschen i form av samverkan kring APL och lokala programråd. Skolorna finns utspridda över hela landet och innehar därmed en mycket god kunskap om hur de företag som verkar på olika orter och med olika förutsättningar ser på sitt behov av arbetskraft och hur de vill att utbildningen skall vara utformad. Arbetsgivare vänder sig ofta till skolorna för att rekrytera personal bland avgångselever och uppger då vilka egenskaper de söker hos den de vill anställa bör ha. Även vid det egna arbetet med att rekrytera personal till den egna verksamheten får skolorna en inblick i hur tillgången på arbetskraft ser ut och vilka förutsättningar de som utbildats på Naturbruksprogrammet har att vara anställningsbara.

Remissvaret är grundat på inlämnade synpunkter från en stor del av föreningens medlemsskolor. Synpunkterna har varit mycket samstämmiga i vilka stora negativa konsekvenser för programmets attraktionskraft och möjlighet till att ge eleverna fördjupning mot yrkesutgången som förslaget innebär.

Remiss dnr 2016:268 om förslag till föreskrifter om ämnesplaner

a. Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet djur för forskningsändamål i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå;

Naturbruksskolornas förening ser positivt på att ämnet tillkommit, den fyller ett befintligt utbildningsbehov. Ämnesplanen och kursernas innehåll är på det hela taget gott och svar väl mot yrkesmässighetens krav. Det etiska handlaget är centralt inom detta område och möjligen skulle detta kunna tryckas något extra på.

Syftet med att lyfta upp djurens betydelse i ekosystemen framgår inte. Föreningen kan inte se logiken bakom detta och gör bedömningen att detta lyfts upp bättre i andra befintliga djurämnen.

Ämnet innehåller endast en kurs, *Djur för forskningsändamål*, om 200 p. Rent generellt är föreningen tveksam till kurser om 200 p då det ur elevperspektiv ofta är en fördel för elever att läsa två kurser om 100 p. Dessutom blir det skolorganisatoriska arbetet bättre med 100-poängskurser, i och med att alla pusselbitarna då så att säga har samma form.

Förkunskapskravet på *Sällskapsdjur 1* och *Lantbruksdjur 1* kan starkt ifrågasättas ur två perspektiv. Dels ställer det till det för de utbildningsanordnare inom naturbruksprogrammet som inriktat sig mot djurvård och i dagsläget inte undervisar mot lantbruksdjur, och dels för att det är tveksamt ur den framtida arbetsgivarens behov. Arbete med storboskap inom forskning är ett mycket mycket smalt område. I den mån det verkligen behövs någon mer kurs än *Sällskapsdjur* så är *Djurvård inom djurens hälso- och sjukvård 1* ett bättre val sett till vad eleverna de facto kommer att arbeta med.

b. Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet djurparksdjur i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå;

Liksom i fallet med forskningsdjuren så ser föreningen det som positivt att ämnet tillkommer och att yrkeskraven betonas i ämnets syfte. Ämnet och kurserna är genomtänkta och bedöms svara mot branschens krav.

Föreningen ser det som positivt att ämnet består av två kurser, *Djurparksdjur 1* samt *Djurparksdjur 2* om vardera 100 p. Flexibiliteten för såväl utbildningsanordnare som elever bibehålls därmed.

Föreskriften är tänkt att börja gälla 1 juli 2016, vilket kan anses acceptabelt ur elevperspektivet enär det är ett helt nytt ämne och därmed inte någon förändring i en utbildning som eleven redan sökt till. Den korta framförhållningen kan dock ställa till problem för den enskilda skolan som kan behöva längre ställtid än så för att invänta att föreskriften träder i kraft, säkerställa kompetensbehov, rekrytera eller fortbilda personal med mera. Ett rimligt antagande är därför att det i realiteten kommer att dröja något innan undervisning inom ämnet påbörjas.

c. Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2010:84) om ämnesplan för ämnet djur i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå;

Ämnesplanen är i grunden god. De förändringar som föreslås i syftet och de områden eleverna skall ges möjlighet att utvecklas inom är av relativt modest karaktär och antyder en viss strävan mot yrkesmässighet vilket är bra.

Föreningen anser det direkt olämpligt att kursen *Djur specialisering* enligt förslaget inte längre finns med bland ämnets kurser. Specialiseringskurserna är en av det nuvarande systemets större fördelar jämfört med de tidigare. Skolorna ges genom dessa möjligheter att anpassa efter lokala förhållanden och arbetsmarknader samt ge eleverna spetskompetenser inom smalare områden. Kursen används i dagsläget till många fler olika områden än vad skolverket antagit i sin korta analys. Exempel på sådana områden som missats är vissa delar inom djursjukvård eller inom hundutbildningarna.

Föreningen vill å det starkaste markera att det är principiellt fel att ändra i föreskrifter om ämnen och kurser som gäller elever som redan är inne i systemet. De har sökt och antagits till en utbildning med ett fastslaget upplägg av kurser med ett givet innehåll. Det korrekta i att ändra i detta under utbildningens gång är mycket tveksamt.

d. Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2010:199) om ämnesplan för ämnet skog, mark och vatten i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå;

Skolverket föreslår att majoriteten av kurserna inom ämnet skog, mark och vatten tas bort (av 800p blir det 300p kvar) samt att allt yrkesinnehåll som har med jakt, fiske eller fiskevatten att göra, rensas bort ur ämnet. Förslaget föreslås träda i kraft 1 juli 2016, vilket innebär att de elever som nyss gjort sitt gymnasieval och nu antas till dessa yrkesutbildningar blir av med den utbildningsplan de antagits till. Ett omfattande ingrepp som antagligen saknar motstycke i den svenska skolans historia. Förslaget innebär att all yrkesrelevant utbildning inom jakt och viltvård samt fisketurism och vattenvård skrotas omgående.

Förslaget innebär mycket drastiska förändringar då viktiga och välfungerande kurser försvinner och vissa yrkesområden helt blir av med sina utbildningsmöjligheter. När myndigheter tar fram monumentala och radikala förslag brukar det ställas höga krav på att frågorna är sakligt, allsidigt och ordentligt utredda, att det finns starka argument för förändringarna, att det finns tydliga motiv samt att en seriös och saklig konsekvensutredning genomförts (som även involverar avnämare i frågan). Inget av detta återfinns i Skolverkets redovisning av förslaget rörande ämnesplanen för skog, mark och vatten.

Argumentet att förändra Jakt och viltvårdskurserna är att ”den allmänna samhällsutvecklingen har gått mot en ökad restriktivitet i synen på vapen och vapenhantering”. Detta är inte fakta och det saknas referenser som stödjer påståendet. Det är ett svepande tyckande som dessutom saknar logisk koppling till välfungerande, styrd och av flera myndigheter kontrollerad utbildning inom jakt och viltvård. Argument som pekar på att det skulle handla om att vapenhanteringen inte ska vara obligatorisk och att en 100p kurs i viltvård ska kunna läsas av fler inriktningar (som bland annat framförts muntligen av Skolverkets Gunilla Månberg, efter att remissen lagts ut och det blivit diskussion i media) saknar också förankring och faktabasering. Om det behövs en kurs 100p i viltvård så går det att skapa en sådan utan att ta bort alla jakt och viltvårdskurser.

När det gäller fiske och vattenvård hänvisar Skolverket till att ämnena fiske respektive vattenbruk är tillräckliga. Ämnesplanen fiske är utvecklad för traditionellt yrkesfiske med fiskelicens och storskaliga fångstmetoder, och lämpar sig självklart inte för att utbilda mot yrkeskunnande inom fisketurism och de arbetsuppgifter som förekommer där. Vattenbruk omfattar odling av vattenlevande växter och djur och detta kunskapsområde har ingen given koppling till fisketurism och de kompetenser som krävs för att bli anställningsbar inom detta segment av den naturbaserade turismen.

Förslaget att krympa vattenvården till 100p samt att ta bort kursmål om att eleven ska utveckla förmåga att sköta fiskevatten, är uppseendeväckande och visar på okunskap (eller slarv) hos Skolverket. Detta matchar inte de krav som ställs av arbetsgivare. Det fyller inte heller eller samhällets behov. Om Skolverket hade genomfört en seriös utredning och involverat fisketurismnäringen, jordbruksverk och andra relevanta organisationer, så hade förslagen sett helt annorlunda ut och hade istället troligen pekat på ett behov att utveckla de befintliga ämnesplanerna för att ytterligare matcha branschens och samhällets behov.

Kort sagt så saknas det vettiga argument varför dessa drastiska förändringar ska drivas igenom snabbt och utan relevant branschförankring. Tvärt om, så pågår det både utredningar inom gymnasieområdet samt processande av förslag rörande naturbruksprogrammets examensmål och inriktningar (2015:1247, där det fortfarande är en öppen fråga vad våra politiker kommer att fatta för beslut).

Om Skolverket fattar beslut om ändringar i ämnesplanen för skog, mark och vatten så föregriper man dessa andra processer. Med tanke på de grava konsekvenser förändringarna i ämnesplanen har, så vore det exceptionellt oansvarigt av Skolverket gentemot elever, bransch, skola och samhälle.

e. Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2010:46) om kurser för naturbruksprogrammet som får erbjudas som programfördjupning;

Med motiveringar ovan emotsätter vi oss med det bestämdaste den reducering av fördjupningskurser som Skolverket föreslår. Kurserna; djur – specialisering, fiske och vattenvård 1 och 2, jakt och viltvård 1, 2 och specialisering är alla kurser som behövs för att säkerställa att elever kan bli anställningsbara inom vald utgång på naturbruksprogrammet.

För Naturbruksskolornas förening

Bo Wiberg
Ordförande

I detta ärende har hela styrelsen för föreningen deltagit. Där ingår:

Ordförande, Marknadsföring, Projekt, Europea
Bo Wiberg, Skolchef, Naturbruksgymnasierna i Norrbotten
Grans och Kalix Naturbruksgymnasium, Box 598, 943 28 ÖJEBYN
bo.wiberg@edu.nll.se

V. ordförande, Reform, Ansvar Naturturism
Anneli Gunnars, Rektor, Naturbruk Älvdalen
Älvdalens Utbildningscentrum, Box 54 , 79622 ÄLVDALEN
anneli.gunnars@alvdalen.com

Sekreterare, Ansvar Häst
Stig Liljergren, Rektor för Naturbruk, Stiernhööksgymnasiet i Rättvik
Stiernhööksgymnasiet, Masvägen 5, 79532 RÄTTVIK
stig.liljergren@edu.rattvik.se

Kassör, Läromedel, Ansvar Lantbruk
Elisabeth Bringer Hallberg, Rektor, Vretagymnasiet, Naturbruksgymnasiet i Östergötland
Vretagymnasiet, Järngården 3, 590 76 VRETA KLOSTER
elisabeth.bringer.hallberg@regionostergotland.se

Fortbildning, Ansvar Skogsbruk
Mikael Rissvik, Rektor, Ryssbygymnasiet
Ryssbygymnasiet, Kungsgatan 36, 34176 RYSSBY
mikael.rissvik@ryssbygymnasiet.se

Marknadsföreling-Mässor, Ansvar Djur
Per Fermvik, Rektor, Öknaskolan Sörmlands Naturbruk
Öknaskolan, 61199 TYSTBERGA
per.fermvik@oknaskolan.se

Suppleant, Ansvar Naturturism
Lars Unné, Rektor, Naturbruksgymnasiet Osby
Naturbruksgymnasiet, Box 3, 28321 OSBY
lars.unne@osby.se

Suppleant, Reformer, Ansvar Hund
Mimmi Andersson, Rektor, Grans Naturbruksgymnasium
Grans Naturbruksgymnasium, Box 598, 94328 ÖJEBYN
mimmi.andersson@edu.nll.se

Suppleant, Ansvar Skogsbruk
Peter Nyman, Rektor, Stora Segerstad Naturbrukscentrum
Stora Segerstad, 330 21 REFTELE
peter.nyman@rjl.se